

Universitätsbibliothek Wuppertal

**Q. Horatii || Flacci Sermo-||nvm, sev Satyra-||rvm, sev
Eclogarvm libri || duo: Epistolarum li-||bri totidem.**

Horatius Flaccus, Quintus

Francofurti ad Moenum, 1577

4. Ad Albium Tibullum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-306)

A dissentio, quia ad nomen indigni, subintelligunt estis.

FRATERN. FOEDVS.] quod longè firmitus ac sanctius esse debet, quàm amicorum necessitudo: & vetat Hesiodus tantidem amicum, quanti fratrem facere. Μὴδὲ κασιγνήτω ἴσον ποιεῖσθαι ἐταῖρον. Quanti autè fratres faciendi sint, declarauit vxor Intaphernis apud Herodotum, cui cùm à Dario facta potestas esset seruandi, aut viri sui, aut fratris, aut liberorum, (quos omnes in vincula Darius conijci iusserat, & capitis damnarat,) maluit fratrem seruare, cuius rei causam cùm quaesisset Darius, respondit ὁ βασιλεὺς, ἀπὸρ μὲν μοι ἄλλος γένοιτο, εὐδαίμων ἐθέλοι, καὶ πικρὰ ἄλλα, εἰ ταῦτα ἀποβάλλοιμι: πατὴρ δὲ, καὶ μητὴρ ἐκέπαι μεν ζώντων, εἰ δὲ ἀδελφεὸς ἢ ἄλλος ἐδένι πρόσω γένοιτο. i. O rex, vir quidem mihi alius contingere possit, si ita deo visum sit, & alij liberi, si hos amiserim: sed cum mihi pater & mater è vita decesserint, nulla ratione fieri possit, vt mihi frater alius nascatur. Hæc Herodotus Thalia, A quo sumpsit illud Euripides, Μητρόσ' ἐν ἄδου καὶ πατὴρ πεπυχότων, Οὐκ ἔσ' ἀδελφεὸς, ὅστις ἂν βλασῆ ἢ ποτὶ, id est, Patre & matre mortuis, non potest mihi frater vllus nasci. Exstat libellus à Plutarcho scriptus, vtilissimus, περὶ φιλαδελφίας, id est, de amore fraterno.

4. AD ALBIVM. Tibullum.

ALBI, nostrorum sermonum cādide iudex,

Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?

Scribere, quod Cassi Parmensis opuscula vincat?

Ant tacitū siluas inter reptare salubreis,

Curantem quicquid dignum sapiente, bonoque est?

Non tu corpus eras sine pectore, dij tibi formam:

Dij tibi diuitias dederant, artēq; fruēdi.

Quid voueat dulci nutricula maius alumno,

Quam sapere, & fari vt possit, quæ sen- Gratia, fama, valetudo cōtingat abūde,

Et mundus victus nō deficiēt crumena?

Inter spē, curamq; timores inter, & iras

Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.

Grata superueniet, quæ non sperabitur, hora.

tibi id illuysse, legendū ē ἐπιπέδις Κορυ. Gram. p. 168.

Me pinguem, & nitidum bene curata cute vises: Cūm ridere voles Epicuri de grege porcum.

ALBI, &c.] Albium Tibullum designat, elegendorum scriptorem: in quo præcipua est elegantia Latini sermonis, nulla propemodum admittit figura loquendi peregrina, aut transmarina.

CANDIDE IUDEX] qui de sermonibus nostris sincerè, & sine maleuolentia iudicas. sermonum appellatione autem satyras, & epistolas significari putamus. nam contrà odæ carmina appellantur.

CASSI PARMENSIS] de quo sat. 10. lib. 1. SILVAS INTERREPTARE SALUBREIS] reptare inter siluas salubreis, vt supra annot. ad Od. 7. lib. 2. significat autem, Tibullū, Epicureum esse. Remouebant enim se Epicurei à teip. administratione, negotiisque publicis, & in hortis, ac locis amœnis viuebant.

REPTARE] remissius, ac lentius ambulare. Vtitur hoc verbo Lucret. lib. 2. sed ad pecudes refert. Nam sepe in colli rudentes pabula leta Lanigere reptant pecudes.

SAPIENTE, BONIQUE] plerunque hæc duo coniuncta reperiuntur. vt epist. ad Mecenas. 2. Vir bonus & sapiens dignis ait esse paratū. & epist. ad Quinctium. Vir bonus, & sapiens audebit dicere, Pentheu rector Thebarum, &c. & in eadem. Ne ve putes alium sapiente, bonoque beatum: & epist. de arte poët. Vir bonus & prudens versus reprehendet inertes. & M. Tull. off. 3. ostēdit, hæc inter se separari non oportere. Hæc igitur est illa pernicies, quod alios bonos, alios sapientis existimāt. Quidam hæc referunt ad Epicurei decreta: qui sapientis esse statuebat, iucundè viuere, & in locis amœnis atatem degere potius, quàm rei familiari augenda seruire, aut reip. administrandæ operam dare. quod congruit cum superiore illo, siluas interrep. salub. Iam Epicurei se solos sapientis esse contendebant: vnūque Epicurum verum vidisse, & homines erroribus liberasse dicebant.

CORPVS SINE PECTORE] excors: ἀσπρον. Nam pectus cogitationis, & mentis sedem esse vulgò putant, ex quo ductum expectorare.

VOUEAT] optet, precetur, ἐυχόμεν. ex quo vota pro optatis. supra in respons. Canidia epod. Si tardiora fata te votis manent. & satyr. 6. lib. 2. Hoc erat in votis.

QUAM SAP. ET FARI VT POSS. QVÆ SENT. VTQVE] Cūm in omnibus libris vulgaris, & in plerisque omnibus manuscr. legeretur, Quam sapere & fari: quamuis pauci manuscr. haberent particulam vt, ego sic hunc locum olim explicandum putaueram, Quid nutrix alumno suo maius optare possit, quàm vt primū sapiat, & prudenter sentiat, deinde suas cogitationes eloqui, & exprimere queat: sic Pindarus Olymp. eīδ. e. ὑγιέντα δ' εἴπῃς ὄλβον ἀρδῆς ἐξαρτίαν κτεράπιοσι, καὶ εὐλογίαν ἀπεσιθῆεις, μὴ ματεύσῃ θεὸς γενέσθαι, id est, si quis cum

A cum integra valetudine facultates, & eloquentiam habeat coniunctam, non est, quod deus esse velit. Et cum legeretur antea in omnibus libris excusis, & cui, ego ab vno codice manu scripto adiutus, & quasi manu ductus, in quo scriptum erat, *ut cui*, reposueram in prima editione, *utq;*, nisi quis mallet, *utq;*, huic. Iam qui ita legunt, *Quid voueat maius nutric. dulcis alumno, Cum sapere & fari possit qua sentiat, & cui Gratia, fama, val.* hac sententia, *Quid optet maius nutricula alumno suo, subintellige, quam illa superiora, forma, diuitias, artem fruendi: cum praesertim sapere & fari, &c. balbutiunt, neque argumentis opes est ad hanc explicationem refellendam, cum praesertim nulli libri habeant, Cum sapere, aut Quum sapere, cumque non apte haec inter se cohaereant cum sapere possit, &c. & cui Gratia, &c.* legendum enim esset, & cum Gratia &c. Nunc igitur iterum consultis libris veteribus, in quorum vno reperi, *Qui sapere*: in altero, *Quum sapere*, qui ambo sunt Rufardi, legendum sic cenleo, *Qui sapere, & fari possit qua sentiat, & cui Gratia fama, &c.* ut sit haec verborum sententia: Alumno, qui sapere & fari possit qua sentiat, & cui Gratia, fama, valetudo, contingat abunde, & mundus victus, &c. quid nutricula optet maius proinde ac si dicat, nihil maius optare queat alumno suo nutricula, quam haec, sapientiam, eloquentiam, seu facundiam, gratiam, famam, valetudinem, mundum victum nunquam deficiente crumena. *Fari* autem dixit, proprie. Nam non loquuntur pueri, sed fantur. lege Varonem lib. 5. de lingua Lat.

GRATIA] ut gratia valeat apud principes, & potentis viros.

ET MUNDVS VICTVS] id est victus elegans, & intra modum sumtuosus & copiosus: victus liberali & magnifico homine dignus: victus neque sordidus, neque rursus nimis amplus & opiparus. *fat. 2. lib. 2. Mundus erit, qui non offendet sordibus, atque In neutram partem cultus miser.* ex quo munditia. Plautus in *Poenulo, mulieres sunt admodum insulse, atque inuenusta. sine munditia & sumtu.* M. Tull. de finib. lib. 3. *mundos, elegantes, optimis cocis, piscatoribus, piscatu, aucupio, venatione, his omnibus exquisitis vitateis cruditate.* Idem ad Qu. Fratrem ep. lib. 2. *Domum tuam in Carinis mundi habitatores Lamia conduxerunt.* tralate dixit Hor. epist. ad August. *& graue virus munditia populere.* non dissimulabo tamen, in nonnullis libris manu scriptis legi, *Et modus, & victus non def. crum.*

INTER SPEM, CVRA'MQVE, TIM. INTER ET IRAS.] id est, inter animorum perturbationes, quibus assidue sollicita & infesta est hominum vita, quemcunque vitae diem tibi diliguntur, cum postremum esse putato. ita fiet, ut tranquillius, & iucundius viuas, casusque humanos, & fortunae iniurias moderatius feras: neque te spe, curis, timoribus, iris, angoribus, & ceteris vitae venenis maceres, & conficias.

OMNEM CREDE DIEM, &c.] existima quotidie te moriturum. hoc si animo eris, quicquid tibi temporis ad vitam accedet, id tibi depu-

tabis esse in lucro: nec perpetuo quaerenda & augenda pecuniae seruias, sed bonis quaesitis, aut a patre relictis fruere. haec enim sententia significatur per subsequenter versum, *Grata superueniet, &c.* cuius rei exemplum capere licet ex ceteris rebus secundis. finge, aliquem sperare, & expectare amplissimam hereditatem, eique id, quod sperauit, tandem euenire: longe minor est huius voluptas, quam si non speranti venisset. Ita longe maior est eius hominis vitae iucunditas, qui in die viuunt, qui diem crastinum ad se pertinere non existimat, qui diei praesentis vsura contentus est, si ad diem crastinum vitam produxerit, quam eius, qui vitae spem in multos annos profert, ac producit. Gratissima enim erit eius diei vita, ad quem quis se peruenturum esse non sperabat. Sic igitur viuere, & ita bonis tuis frui, ut hodie moriturus. quantumcunque tibi dierum ad vitam praeteritam accedet, id erit tibi multo iucundissimum. praclare igitur Anacr. *Τὸ σήμερον μέλει μοι: Τὸ δ' αὖτις οἶδεν,* id est, *Hodierna cura tantum.* Cui crastina hora nota est? sic Hor. sup. Od. 7. lib. 4. *Quis scit, an adijciant hodierna tempora summae Crastinae Diesuperi?* & ep. 2. lib. 2. *Vitar, & ex modico, quantum res poscet, acervo Tollam, &c.* sequitur mox. *Distat enim spargas tua prodigus, an neque sumtum Inuitus facias, neque plura parare labores.* &c.

SUPREMVM] vltimum. ut epist. proxima, *Supremo te sole domi Torquatemanabo.* & *fat. 1. lib. 1. ad vsque Supremum tempus, ne se paenuria victus Deficeret, metuebat.* & Od. 13. lib. 1. *Quos irrupta tenet copula, nec malus Diuisus querimoniis Suprema citius soluet amor die.* & Od. 17. lib. 2. *supremum Carpere iter comites parati.* & epist. ad August. *Comperit inuidiam supremo sine domari.* & epist. 2. lib. 2. *Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc sorte sumprema Permutet dominos.*

NITIDVM] corpore nitido, & solido: carne laui, & polita, non horrida, neque squallida. tralate fruges nitidas dixit Lucret. lib. 1. pro opimis, pinguibus, amplis, & tamquam geminis. *At nitida surgunt fruges, ramique virescunt.* Virg. lib. 3. *Aeneid. superoque nitentem Calicolum regi mactabam in littore taurum, nitentem, id est, opimum.*

EPICVRI DE GREGE PORCVM] hominem in voluptate abdominis, & gutturis summum bonum ponentem. eadem ratione dixit illud M. Tullius in L. Pisonem, *Confer nunc Epicure noster ex hara producte, non ex schola, confer si audes, absentiam tuam cum mea.* Quamuis enim Epicurus videretur interdum in quadam animi voluptate summum bonum constituere, hanc de eo opinionem tamen ipsius refellit oratio. eius enim verba sunt, quae retulit Athen. lib. 2. *ὅτι τὸ εὖ ζῆν δὴ ἀγαθὸν, ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ τῶν χειρῶν ἡδονὰς, ἀφαιρῶν δὲ τὰς διὰ τῶν ἀφροδισίων, ἀφαιρῶν δὲ τὰς διὰ ἀκροαμάτων, ἀφαιρῶν δὲ καὶ τὰς διὰ μορφῆς κατ' ὄψιν ἡδέας κινήσεις.* quae sic interpretatur M. Tullius lib. 2. de finibus, *non enim intelligo quid sit, aut ubi sit summum bonum praeter illud, quod cibo, aut portione, & aurium delectatione, & obscena voluptate capiatur.*